



**Силабус**  
навчальної дисципліни  
«Психологія педагогічна»  
2023-2024 навчальний рік

Освітньо-професійна програма: Логопедія. Спеціальна психологія.  
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта  
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка  
Рівень вищої освіти: I (бакалаврський) рівень

<b>Викладач (і)</b>	СИЗКО Ганна
<b>Посилання на сайт</b>	
<b>Контактний тел.</b>	+38 (096) 6276600
<b>Е-mail викладача:</b>	sizko71108@gmail.com
<b>Графік консультацій</b>	середа: 16.00 п'ятниця: 13.00

**Обсяг курсу на поточний навчальний рік:**

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3/90	16	14	60	залік

**Семестр:** 2.

**Мова навчання:** українська, англійська

**Ключові слова:** психологія педагогічна, учіння, навчання, виховання, особистість вчителя.

**Мета:** надати здобувачам теоретичні знання з психології педагогічної, сформувати практичні навички та уміння розв'язання психолого-педагогічних ситуацій, психологічного аналізу занять та уроків, розвивати професійне мислення, надавати практичну допомогу в здійсненні професійного самовизначення.

**Завдання:** ознайомити здобувачів з основними поняттями, принципами, концепціями психології педагогічної; проаналізувати особливості педагогічної діяльності і особистості вчителя, як організатора навчально-виховного процесу; розкрити психологічні закономірності процесу виховання і самовиховання; охарактеризувати психологічні основи навчання; виробити у здобувачів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

### **Компетентності та програмні результати навчання:**

#### *Загальні компетентності*

**ЗК-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

**ЗК-10.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

#### *Спеціальні компетентності*

**СК-1.** Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

**СК-2.** Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

#### *Програмні результати навчання*

**РН2.** Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

**РН3.** Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

**РНУ20.** Інтегрувати у професійну діяльність знання про основні механізми спрямованої соціалізації людини, навчання та виховання, закономірності та особливості розвитку моторики, мови в онто- та дизонтогенезі задля забезпечення ефективної корекційної роботи з особами з особливими освітніми потребами.

### **Зміст курсу:**

#### **Змістовий модуль 1. Вступ до психології педагогічної**

**Тема 1. Психологія педагогічна як галузь психологічної науки.** Об'єкт, предмет та завдання психології педагогічної. Структура психології педагогічної. Психологія педагогічна на сучасному етапі реформування освіти. Місце психології педагогічної у системі психологічних наук. Система категорій психології педагогічної. Поняття соціалізації. Історія виникнення та розвитку психології педагогічної. Зародження психології педагогічної в надрах педагогіки та філософії. Психологія педагогічна у середньовіччі та в епоху Відродження. Ідеї психології педагогічної Просвітництва. Становлення і розвиток психології педагогічної в Україні. Сучасний стан психології педагогічної. Предмет та завдання сучасної психології педагогічної. Основні

тенденції розвитку психології педагогічної на сучасному етапі. Сучасні теорії та концепції психології педагогічної.

**Тема 2. Методологічні засади і методи психології педагогічної.** Принципи психології педагогічної. Класифікація методів психології педагогічної. Характеристика методів дослідження в педагогічній психології. Специфіка їх застосування в роботі з дітьми. Характеристика організаційних методів психології педагогічної. Характеристика методів обробки даних в педагогічній психології. Характеристика інтерпретаційних методів психології педагогічної.

### **Змістовий модуль 2. Психологія учіння**

**Тема 3. Теоретичні основи учіння.** Поняття про учіння. Історія психології учіння. Види учіння та структура учбової діяльності учнів. Концепції учіння. Поняття про навічання і учіння. Процес засвоєння як зміст учбової діяльності учнів. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю. Вміння самостійно вчитися. Компоненти учбової діяльності. Мотивація учбової діяльності. Учбова задача та учбові дії.

**Тема 4. Проблема неуспішності у навчанні.** Поняття про неуспішність у навчанні. Особливості вивчення труднощів у навчанні. Причини виникнення труднощів у навчанні. Особливості здійснення роботи з подолання та запобігання неуспішності у навчанні. Специфічні умови успішного навчання на різних вікових етапах. Компоненти психологічного аналізу заняття та уроку.

### **Змістовий модуль 3. Психологія навчання**

**Тема 5. Психологічна сутність навчання.** Предмет навчальної діяльності. Цілі навчальної діяльності. Психологічна сутність навчання Поняття про навчання. Класифікація навчання. Моделі навчання. Психологічні основи змісту навчання. Поняття про навчання. Психологічні основи змісту навчання. Психологія індивідуалізації навчання. Психологія диференціації навчання.

**Тема 6. Управління процесом навчання. Психологічний аналіз уроку.** Компоненти психологічного аналізу уроку. Концепції управління процесом навчання. Управління як забезпечення єдності основних функцій діяльності вчителя та учнів.

### **Змістовий модуль 4. Психологія виховання**

**Тема 7. Загальне поняття про психологію виховання.** Предмет та завдання педагогіки виховання. Теорії виховання. Психологічні механізми утворення моральних якостей особистості. Поняття про виховний вплив. Об'єктна стратегія виховного впливу. Маніпулятивна стратегія виховного впливу. Розвивальна стратегія виховного впливу. Класифікація виховних впливів відповідно до психологічних критеріїв. Психологічні механізми виховання. Психолого-педагогічні прийоми виховання. Методи стимулювання та корекції поведінки.. Методи і прийоми формування досвіду громадянської поведінки. Привчання. Вправи. Виховні ситуації.

**Тема 8. Моральність. Психологія вчинку.** Поняття про моральність, моральне виховання, моральну культуру, моральні норми. Динаміка формування моральної свідомості. Показники та рівні моральної вихованості дитини. Вікові особливості морального виховання. Вчинок як акт поведінки, види вчинків, психологічний аналіз вчинку. Виникнення «смыслового бар'єру» та шляхи його усунення. Роль діалогічного спілкування в розв'язанні моральних завдань виховання. Критерії та показники вихованості.

#### **Змістовий модуль 5. Психологія самовиховання**

**Тема 9. Психологія виховання «важких» дітей.** Особливості виховання дітей раннього та дошкільного віку. Виховання в молодшому шкільному віці. Виховання підлітків. Психологічне трактування важковиховуваних дітей. Типологія «важких» дітей. Поняття про психологію перевиховання. Стратегії роботи психолога з важковиховуваними. Основні психологічні умови успішного перевиховання.

**Тема 10. Психологія самовиховання.** Поняття про самовиховання. Завдання та організація самовиховання. Фактори, які забезпечують самовиховання. Зміст і форми самовиховання залежно від віку.

#### **Змістовий модуль 6. Психологія педагогічної діяльності**

**Тема 11. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності.** Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в педагогічній діяльності. Педагогічні уміння. Педагогічна діяльність як процес розв'язання педагогічних завдань. Педагогічні здібності. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Стресостійкість як значуща риса особистості вчителя. Професійна відповідність вчителя. Психологічна характеристика педагогічної майстерності та її рівнів. Психологія стилів педагогічної діяльності.

**Тема 12. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога.** Загальна характеристика педагогічної освіти. Структура педагогічної діяльності. Педагогічна діяльність у системі інших видів діяльності. Психологічна характеристика функцій педагогічної діяльності. Психологічний аналіз професійної компетентності педагога. Специфіка і структура педагогічної діяльності. Психологічний аналіз педагогічного спілкування. Особистість педагога як предмет психологічного дослідження.

#### **Методи навчання:**

Освітній процес відбувається за змішаним навчанням та (або) з використанням технологій дистанційного навчання на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, програму для віддаленого управління комп'ютером Team Viewer або будь-які додатки від Google.

Методи навчання:

**словесні:** пояснення, розповідь, лекція, бесіда, навчальна конференція, дискусія;

**наочні:** ілюстрування, демонстрування, відеометод;

**практичні:** вправи, практичні роботи, дослідні роботи;

**Методи стимулювання навчальної діяльності:**

метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу – використання притч, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуації успіху в навчанні, стимулювання відповідальності й обов'язку, заохочення й осудження в навчанні;

**Активні й інтерактивні методи:**

Скрайбінг-презентації, «Plus-minus-interesting» («Плюс-мінус-цікаво») – проведення аналізу певної проблемної ситуації за допомогою таблиці, сторітелінг, рольові ігри, ділові ігри («Компетентність», «НІЛ», «Тендер»), робота в малих групах, круглий стіл, тренінги;

**Методи контролю і самоконтролю у навчанні:**

метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; метод письмового контролю; метод тестового контролю; самооцінювання.

**Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):**

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські та практичні заняття, консультації.

Упродовж викладання лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція – бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі полілогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти, завдяки чому лектор може оперативно вносити корективи у викладання лекції. У свою чергу, здобувачі вищої освіти мають можливість обмірковувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, дійти самостійно до певних висновків і узагальнень. Лекція-візуалізація являє собою візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки (відео-лекція). Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування візуальних матеріалів, що переглядають студенти.

Протягом проведення семінарських занять передбачено поєднання таких методів навчання, як проведення аналізу певної проблемної ситуації за допомогою таблиці, сторітелінг, рольові ігри, ділові ігри («Компетентність», «НІЛ», «Тендер»), робота в малих групах, круглий стіл, тренінги, дискусійні форми розгляду ситуацій, наукові семінари, реферативні читання, тестування.

В умовах воєнного стану передбачено проведення занять зі здобувачами I (бакалаврського) рівня вищої освіти на платформах ZOOM, MOODLE дистанційно.

#### **Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:**

1. Навчально-методичні матеріали з дисципліни «Психологія педагогічна» розміщені на сайті університету, на сторінці кафедри, в Moodle.
2. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Психологія педагогічна», розробник Сизко Г.І.
3. Презентації до навчальної дисципліни «Психологія педагогічна», розробник Сизко Г.І.

#### **Система оцінювання та вимоги:**

**Поточний контроль** є обов'язковим заходом контролю здобувачів вищої освіти. Основним його завданням є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння здобувачами навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється викладачами впродовж семестру. Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Поточний контроль може проводитися у формі фіксованих виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань (з науковими повідомленнями, рефератами), письмового експрес-контролю, перевірки конспектів занять, розв'язання та моделювання професійно зорієнтованих ситуацій, підготовки творчих проєктів, а також у формі тестування. Нарахування рейтингових балів за формами поточного контролю здійснюється за такими *критеріями оцінювання* як: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок з практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Формою **підсумкового семестрового контролю** є залік у обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Мінімальний прохідний бал допущення до заліку – 25.

Максимальна кількість балів, що нараховується за залік – 50 балів.

При цьому можливі **два варіанти його складання:**

1) *в усній формі* за питаннями, які передбачають перевірку сформованості результатів навчання та професійних умінь; здобувач отримує одне запитання, відповідь на яке може бути оцінена від 1 до 25 балів та виконує запропоноване практичне завдання, яке оцінюється від 1 до 25 балів.

Критеріями оцінювання під час заліку є:

Бали	Критерії оцінювання
40 – 50	Відповідь, в якій навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

2) *у письмовій формі*: передбачено 25 тестових завдань закритого та відкритого типу різного ступеня складності, кожне з яких оцінюється 1 балом (макс 25 балів), а також індивідуальне завдання, що має практичну спрямованість й оцінюється максимально 25 балами.

Загальна кількість балів за вивчений курс *для здобувачів освіти денної форми навчання* обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю (10\*5=50), потім до отриманого

показника додаються бали, набрані за відповідь (усну або письмову) і виконане індивідуальне завдання (макс. 50 балів).

Загальна кількість балів за вивчений курс *для здобувачів освіти заочної форми* обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю (2\*5=10), потім до отриманого показника додаються бали за виконані самостійні роботи (макс. 40 балів) та бали, набрані за теоретичну частину заліку (усну або письмову) і виконане індивідуальне завдання (макс. 50 балів).

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів.

#### **Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за шкалою ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Поточний та семестровий контроль за умов змішаного навчання та (або) з використанням технологій дистанційного навчання може проводитися на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, програму для віддаленого управління комп'ютером Team Viewer або будь-які додатки від Google.

#### **Список рекомендованих джерел**

##### **Базова**

1. Власова О.І. Психологія педагогічна: Навч. посібник. К.: Либідь, 2015. 400 с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-k-libide.html>
3. Главник О.П. Практикум з психології педагогічної. К.: Марич, 2019. 80с.
4. Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В. Педагогічна психологія : Підручник. Київ: Кондор, 2015. 420 с. Режим доступу: [http://lib.khnu.km.ua/fond/NOV/new09\\_2016/452863.pdf](http://lib.khnu.km.ua/fond/NOV/new09_2016/452863.pdf)



5. Левус Н. І. Методичні матеріали до навчального курсу. Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка. Львів, 2020. 67 с.
6. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
7. Лисянська Т.М. Психологія педагогічна: Практикум: Навч.посіб. К.:Каравела, 2009. 224с.
8. Савчин М.В. Психологія педагогічна: навч.посіб. К.: Академвидав, 2017. 424с.
9. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2012. 168 с. Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/518-pedagogchna-psihologya-sergnkova-op.html>
10. Степанов О. М. Педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ: Академвидав. 2011. 416 с. Режим доступу: <https://academia-ps.com.ua/product/271>
11. Скрипченко О.В. Вікова та Психологія педагогічна: Навч. посіб. 2-ге вид. К.: Каравела, 2009. 400с.
12. Степанов О.М. Психологія педагогічна: навч.посіб. К.: Академвидав, 2011. 416с.
13. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2013. 223 с.

#### **Допоміжна**

1. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. Кн.1: Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади : Навч.-метод.видання. К.: Либідь, 2003. 280 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади : Навч.-метод. Посібник. К.: Либідь, 2003. 344 с.
3. Вікова та Педагогічна психологія: Навч. посіб. К.: Просвіта, 2001. 416 с.
4. Довідник з педагогіки і психології /Під ред. О.В. Скрипченко, Т.М. Лисянська, Л.О.Скрипченко. - К., 2000. 343 с.
5. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення) : Навчально-методичний посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. 330 с.
6. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посібник. К.: Вища школа, 2004. 335 с.
7. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій : гендерні аспекти / За наук. ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Т. В. Зайчикової. К.: Міленіум, 2006. 368 с.
8. Landrum, R. E. (2009). Faculty and student perceptions of providing instructor lecture notes to students: match or mismatch. *J. Instr. Psychol.* 37, 216–221. Available online at: [http://scholarworks.boisestate.edu/psyc\\_facpubs/26/](http://scholarworks.boisestate.edu/psyc_facpubs/26/)
9. Tweed, R. G., and Lehman, D. R. (2002). Learning considered within a cultural

context: confucian and Socratic approaches. Am. Psychol. 57, 89–99. doi: 10.1037//0003-066X.57.2.89

## 15. Інформаційні ресурси

1. Електронний курс «Психологія педагогічна» в Moodle за посиланням: <https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=418>
2. <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>
3. <http://www.mon.gov.ua>
4. [http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social\\_work/](http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social_work/)
5. <https://imzo.gov.ua>
6. <http://bdpu.org>
7. <http://npu.edu.ua/ua/>
8. <https://drive.google.com/drive/folders/12ouTg2rL1RW9x19QvyuGcWAnZ5mQchv>